

Kokoomuksen valtuustoryhmän valtuustoaloite Laihian lukion erikoistumismahdollisuuksien kasvattamisesta

Laihian lukion vastaus

Lukiokoulutus menetti vahvasti suosiotaan 2000-luvun alusta ammatilliselle koulutukselle mm. voimakkaan markkinoinnin seurauksena. Monessa lukiossa ryhdyttiin vetovoimaisuuden kasvattamiseksi ja opiskelijamäärän turvaamiseksi perustamaan erilaisia erikoistumislinjoja esimerkiksi liikunnasta, kansainvälisyydestä ja ilmaisutaidosta. Näillä pyrittiin tarjoamaan houkutteleva vaihtoehto ammatilliselle koulutukselle.

Lukiokoulutuksen kiinnostuksen jatkuva väheneminen johti valtakunnallisella tasolla lukiokoulutuksen uudistamiseen uuden lukiolain (voimaan 2019) sekä uuden opetussuunnitelman (voimaan 2021) avulla. Selkeä muutos lukion vetovoimaisuudessa oli kuitenkin jo alkanut 2017. Tämä on ollut nähtävissä myös Laihialla: yli puolet vuosiluokista hakeutuu lukioon. Toisen asteen maksuttomuus oppivelvollisuuden laajentamisen myötä on entisestään lisännyt lukiokoulutuksen vetovoimaisuutta.

Laihian lukion opiskelijamäärä on kasvanut tasaisesti viime vuosina. Lukiossa aloittavien määrä on noussut noin 35-40 opiskelijasta reiluun 50 opiskelijaan. Lukion kokonaisopiskelijamäärä on vastaavasti noussut 123 opiskelijasta 146 opiskelijaan. Lukuvuoden 2022 - 2023 opiskelijamäärän ennuste on noin 160 opiskelijaa. Perusopetuksen päättävistä oppilaista vain pieni osa hakeutuu muualle kuin Laihian lukioon. Synä toisen lukion valintaan ovat enimmäkseen kilpaurheilu, perheen muutto, vanhempien työpaikka lukion sijaintikunnassa, lukion erityispainotus (lukiot, joilla erityinen koulutustehtävä tai valtakunnallinen kehittämistehtävä, esim. musiikkilukio, urheilulukio, kuvataidelukio). Kyse on siis yksittäisistä opiskelijoista ja henkilökohtaisista ratkaisuista, joihin ei lukion vetovoimaisuudella suuresti ole vaikutusta.

Ulkopaikkakuntalaisia hakeutuu Laihian lukioon 2-4 vuosittain lähinnä Vaasasta ja Isostakyröstä. Heidän osaltaan haasteena on julkisen liikenteen yhteydet Laihialle. Opiskelijat joutuvat odottamaan kuljetusta kotiin useammankin tunnin. Aamutunnille ei välttämättä ole yhteyttä riittävän aikaisin. Ulkopaikkakuntalaisten määrän lisääminen lukion erikoistumisen avulla ei siis ole todennäköisesti tuloksellista.

Yhtenä lukiolain uudistamisen tavoitteena on ollut korkeakouluopintoihin siirtymisen sujuvoittaminen. Korkeakoulujen yhteishaku on uudistunut: Korkeakoulut ottivat vuoteen 2020 mennessä käyttöön laajennetun todistusvalinnan (korkeakoulujen opiskelijavalintauudistus). Nykyisin suuri osa opiskelijoista yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin valitaan pelkän ylioppilastutkintotodistuksen perusteella. Valintaperusteet vaihtelevat korkeakouluittain ja aloittain.

Tämän uudistuksen seurauksena ylioppilastutkinnon merkitys on kasvanut. Opiskelijat ovat tiedostaneet tämän ja panostavat ylioppilaskirjoituksissa menestymiseen suorittamalla mahdollisimman paljon kirjoitettavien aineiden

opintoja. Laihian lukiossa on perinteisesti painotettu yleislukion luonnetta, johon sisältyy opiskelijoiden vahva tukeminen niin opiskelussa kuin ylioppilastutkinnossakin. Korkeakoulujen painottaessa todistusvalintaa lukion perustehtävän merkitys on opiskelijoille entistä suurempi. Tämä on tuotu esiin lukion markkinoinnissakin, ja sen on todettu olevan lukiovalintaan merkittävästi vaikuttava seikka.

Lukio-opintoihin kuuluu pakollisia opintoja noin kolmasosa kaikista opinnoista. Lisäksi opintoihin sisältyy valtakunnallisia valinnaisia opintoja oman valinnan mukaisesti. On huomattava, että uuden ylioppilastutkinnon määräysten mukaisesti tutkintoon vaaditaan vähintään viiden kokeen (oppiaineen) suorittaminen. Suoritettavista aineista on hyvin tärkeää suorittaa pakollisten opintojen lisäksi valtakunnalliset valinnaiset opinnot. Näiden lisäksi ylioppilastutkintoon valmentavat lukion paikalliset valinnaiset opinnot, jotka ovat perinteisiä kertauskursseja. Näitä järjestetään jokaisessa kirjoitettavassa aineessa. Äidinkielessä sekä englannin ja ruotsin kielessä kertauskursseja on tarjolla kaksi.

Mikäli lukioon luotaisiin jokin erikoistumislinja, jonka opintoja linjan valinneet opiskelijat suorittaisivat, johtaisi se vääjäämättömästi muiden valintojen vähenemiseen. Tämä heijastuisi nopeasti muihinkin lukion opiskelijoihin, koska se johtaisi valtakunnallisten valinnaisten (kirjoituksissa tärkeiden) opintojen järjestämismahdollisuuksien vähenemiseen. Tämä heikentäisi mahdollisuuksia menestyä ylioppilastutkinnossa. Lisäksi on huomioitava myös opiskelijoiden jaksaminen. Jo nyt valtakunnallisissa tutkimuksissa on nostettu esiin lukio-opintojen kuormittavuus ja opiskelijoiden uupumus. Ei voida olettaa, että opiskelijat suorittaisivat erikoistumisopintojen verran lisää lukio-opintoja.

Lukiossa toimii yhdeksän lukion virassa olevaa ja viisi perusopetuksen kanssa yhteistä opettajaa. Opettajilla on merkittävä määrä ylitunteja jo nyt, ja opiskelijamäärän kasvaessa lukiossa sekä yläkoulussa tilanne vielä kiristyy. Opettajaresurssia ei erikoistumislinjan perustamiseen ole olemassa. Tarvittavan opettajaresurssin rekrytointi nykyisessä työllisyystilanteessa olisi ongelmallista. Erikoistumislinjan perustamiseen tarvittaisiin huomattava opetuksen lisäresurssi, jotta linjan perustaminen ei johtaisi muun opetustarjonnan vähenemiseen.

Laihian lukiossa voi jo nyt suorittaa laajasti muita kuin opetussuunnitelman mukaisia valtakunnallisia opintoja. Lukiossa on kehitetty yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Etenkin Vaasan yliopiston kanssa on yhteistyö toiminut jo useamman vuoden. Lukion opiskelijat voivat suorittaa fysiikan opintoihin lukeutuvan "Energia ja kestävä kehitys" -opintokokonaisuuden osana Vaasan yliopiston kanssa tehtävää yhteistyötä ja hakea suoravalinnassa ilman todistusvalintaa tai pääsykoetta Vaasan yliopistoon. Opiskelijat voivat myös valita tutustumiskursseja Vaasan yliopiston hallintotieteiden, viestintätieteiden ja kauppatieteiden opintoihin. Yksittäisenä esimerkkinä yliopistoyhteistyöstä mainittakoon Wilma-työpaja, joka järjestettiin yhteistyössä Vaasan yliopiston informaatioteknologian ja sähköisen viestinnän laitoksen sekä Visman kanssa. Tähän liittyi myös Oulun yliopiston toisen asteen ja korkeakoulujen yhteistyöstä tehtävään tutkimukseen osallistuminen. Wilma-työpajassa opiskelijat saivat mahdollisuuden vaikuttaa Wilman kehittämiseen. Yhteistyömuotona (lukio, yliopisto ja palveluyritys) tämä työpaja oli koko Suomen tasolla urauurtava.

Olemme lisäksi aloittamassa yrittäjyyskasvatuksen vahvistamista lukiossa. Yhteistyötä teemme tässä asiassa monella taholla, mm. Vaasan yliopiston kauppatieteiden tiedekunnan ja yrittäjäjärjestöjen kanssa. Meillä on yrittäjyyteen liittyen ollut vuosien aikana useita vierailijoita esittelemässä koulutuspolkujaan ja yritystoimintaansa. Viimeisimpänä opiskelijoille on kerrottu esim. Nuori yrittäjyys Kyrönmaa -hankkeesta. Syksyllä 2021 on opiskelijoille tarjolla Vaasan yliopiston järjestämä yrittäjyyskurssi. Lukio selvittää mahdollisuuksia liittyä LYKKI-verkoston, jossa kehitetään yrittäjyyskasvatusta lukioissa.

Kansainvälisyyskasvatuksen painotuksella on Laihian lukiossa pitkä historia. Lähes kaikki ensimmäisen vuoden opiskelijat valitsevat kansainvälisyyskurssin ja toisen vuoden opiskelijat Antiikin Rooma -kurssin. Näihin molempiin kuuluu ulkomaille suuntautuvat opintomatkat, joihin sisältyy yrittäjyyskasvatusmaista varainkeruutoimintaa sekä matkakustannuksiin liittyviä taloudellisten seikkojen pohdintaa ja suunnittelua.

Lukion kansainvälisyys-hankkeella (2019-2021) vahvistettiin ja vakiinnutettiin kansainvälisyystoimintaa ja –kasvatusta osaksi lukion arkea. Hankkeen ohessa alkoi Erasmus-projekti vuonna 2020, joka kestää ensi lukuvuoden loppuun. Projektin teemana on kestävä kehitys, joka sisältää Unescon 2030 periaatteiden mukaisesti koko yhteisön hyvinvoinnin (esim. luonto, kulutustottumukset, kierrätys ja yrittäjyyskasvatus). Kansainvälisyystoimintaa on tarkoitus projektin päätyttyä jatkaa myös Euroopan unionin tasolla.

Laihian lukion rehtorin ja opettajakunnan kanta asiaan on, että erikoistumislinjaa ei ole järkevää tai kannattavaa perustaa. Lukiossa on jo nykytilanteessa runsaasti painotusta ja mahdollisuuksia suorittaa ”perusopintoja” monipuolisia ja syventäviä opintoja. Lukion markkinoinnissa on huomioitu ja hyödynnetty lukion keskeiset vetovoimaisuustekijät tuloksellisesti. Lukion tulee panostaa yleislukiona toimimiseen, monipuoliseen opetustarjontaan sekä vahvaan opiskelijan tukeen.

Lukion opettajakunnan puolesta

Ari Puumala, rehtori

Käsitelty opettajainkokouksessa 19.4.2022